

SXEDIO.763

13.3.1964: Η ΚΥΠΡΟΣ ΑΠΟΡΡΙΠΤΕΙ ΤΟΥΡΚΙΚΟ ΤΕΛΕΣΙΓΡΑΦΟ ΜΕ ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΕΙΤΑΙ Η ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΟΤΙ Η ΑΓΚΥΡΑ ΘΑ ΕΠΕΜΒΕΙ ΣΤΟ ΝΗΣΙ ΑΝ ΔΕΝ ΣΤΑΜΑΤΗΣΟΥΝ ΟΙ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ

Ενώ στις **12** Μαρτίου **1964** είχαν ολοκληρωθεί οι συνομιλίες και είχε επιτευχθεί συμφωνία για τερματισμό των συγκρούσεων στην Πάφο, ο Τούρκος πρεσβευτής στη Λευκωσία Μαζχάρ Οζκόλ, επέδωσε διακοίνωση προς την Κυπριακή Κυβέρνηση με την οποία προειδοποιούσε ότι η χώρα του θα έκαμνε χρήση του δικαιώματος μονομερούς επέμβασης στην Κύπρο, αν η συμφωνία για κατάπαυση του πυρός δεν γινόταν σεβαστή.

Τη Διακοίνωση επέδωσε ο τούρκος υπάλληλος της τουρκικής πρεβείας στον πρώτο αστυνομικό που συνάντησε στην είσοδο του Προεδρικού Μεγάρου και αποχώρησε χωρίς να πάρει οποιαδήποτε απάντηση

Αναφερόταν σε επίσημη ανακοίνωση (αρ. **9** της **13.3.1964**):

" Η Τουρκική Κυβέρνησις επέδωσε προς την Κυπριακήν Κυβέρνησιν διακοίνωσιν, διά της οποίας δηλοί ότι εάν αι πράξεις βίας συνεχισθούν και εάν η κατάπαυσις του πυρός δεν γίνη σεβαστή τότε θα κάμη χρήση του δικαιώματος μονομερούς επεμβάσεως.

Η τουρκική διακοίνωσις επεδόθη την πρωϊαν εις το Προεδρικόν Μέγαρον.

Κατ' ανακοίνωσιν του Γραφείου Δημοσίων Πληροφοριών διά της διακοινώσεως της η Τουρκική Κυβέρνησις καταγγέλλει την Κυβέρνησιν της Δημοκρατίας διά γενοκτονίαν και διά προσπάθειαν στρατευμάτων των Ηνωμένων Εθνών εις Κύπρον.

Περαιτέρω η τουρκική διακοίνωσις αναφέρει ότι οι δηλώσεις Ελλήνων Κυπρίων ηγετών και δημοσιεύματα εις τον Κυπριακόν τύπον αποδεικνύουν ότι αγρία σφαγή διεξάγεται εναντίον των Τούρκων κατά παράβασιν συμφωνιών περί καταπαύσεως του πυρός και με σκοπόν την άνευ όρων υποταγήν της

τουρκικής κοινότητας.

Η τουρκική Κυβέρνησις αναφέρει ότι διά πολλούς λόγους οι οποίοι είναι γνωστοί και ένεκα της ευθύνης της διά την προστασίαν της ζωής, της ασφαλείας και της ευημερίας των ομοεθνών της, οι οποίοι υπερβαίνουν τας εκατόν χιλιάδας, έχει άμεσον ενδιαφέρον διά τα εν Κύπρω γεγονότα.

Το γεγονός όμως ότι κατά την διάρκειαν των τελευταίων ολίγων ημερών, προσθέτει η Διακοίνωσις, αι σφοδραί επιθέσεις εναντίον των Τούρκων εις την νήσον έχουν προσλάβει τοιούτον επονείδιστον χαρακτήρα, ώστε να εξεγείρουν την συνείδησιν της ανθρωπότητος και ότι έχουν γενικευθή και διαρκώς εντείνονται εις βιαιότητα, καθιστά αναγκαίαν την αναθεώρησιν της ειρηνικής και μετριοπαθούς στάσεως της Τουρκίας.

Περαιτέρω το τουρκικόν έγγραφον αναφέρεται εις κατηγορίας δια πράξεις κατά της τουρκικής κοινότητος, τας οποίας περιγράφει ως δολοφονίας, ληστείας, εμπρησμούς, βιασμούς, βασανιστήρια και τα παρόμοια.

Εάν αναφέρει, εν τέλει, η τουρκική Διακοίνωσις, αι εν λόγω πράξεις εξακολουθήσουν, εάν συνεχισθή η πολιορκία τουρκικών περιοχών, ως και η έλλειψις ελευθεροκοινωνίας, ελευθερίας συγκοινωνίας και αλληλογραφίας, εάν κατάπαυσις του πυρός δεν γίνη σεβαστή και εάν δεν επιστραφούν οι όμηροι και οι νεκροί εκείνων, οι οποίοι εδολοφονήθησαν τότε η Τουρκική Κυβέρνησις, ως δηλοί θα χρησιμοποίησιν το δικαίωμα να αναλάβη μονομερή δράσιν, το οποίον παρέχεται εις αυτήν, ως αναφέρει η Διακοίνωσις, υπό της Συνθήκης Εγγυήσεως της δεκάτης έκτης Αυγούστου 1960".

Η Διακοίνωσις απερρίφθη αυθημερόν. Η αναπληρωτής Υπουργός Εξωτερικών Στέλα Σουλιώτη κάλεσε στο γραφείο της τον Τούρκο πρσβευτή στη Λευκνσία δρα Μαζχάρ Οζκόλ για να του επιδόσει την απάντηση της Κυπριακής Κυβέρνησης, αλλά αυτός αρνήθηκε να δεχθεί το έγγραφο της Κυβέρνησης,

δηλώνοντας ότι η Κυβέρνηση του δεν ήθελε απάντηση, αλλά έργα.

Εν όψει της στάσεως αυτής, η κ. Σουλιώτη διάβασε στον τούρκο πρεσβευτή το πλήρες κείμενο της απάντησης της Κυπριακής Κυβέρνησης.

Αντίγραφο της απάντησης στάληκε αργότερα στο Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών και σε άλλες κυβερνήσεις.

Αναφερόταν στην απάντηση της Κυπριακής Κυβέρνησης:

"Η Διακοίνωσις της Τουρκικής Κυβερνήσεως, η παραδοθείσα σήμερα, 13ην Μαρτίου 1964, είναι απαράδεκτος, διότι αποτελεί μίαν επί πλέον αδικαιολόγητον επέμβασιν εις τας εσωτερικάς υποθέσεις της Κύπρου και διότι το ύφος και το περιεχόμενον της είναι απορριπτέα και ο τρόπος επιδόσεως της αήθης. Σχετικώς προς τον τρόπον επιδόσεως και την προσφώνησιν εν τη Διακοινώσει πρέπει να παρατηρηθή ότι αν και ο πρέσβυς της Τουρκίας είναι διαπιστευμένος εις τον Αρχηγόν του κράτους, εν τούτοις η Διακοίνωσις κατ' αντίθεσιν προς την καλώς καθιερωθείσαν διαδικασίαν, δεν απευθύνεται ούτε προς τον Αρχηγόν του κράτους ούτε προς τον Υπουργόν Εξωτερικών.

Η Διακοίνωσις περιέχει εντελώς αβασίμους ισοχυρισμούς ως προς τας προθέσεις, και τας πράξεις της Κυβερνήσεως της Δημοκρατίας και ως προς την πραγματικήν κατάστασιν εν Κύπρω.

Η Κυβέρνησις της Δημοκρατίας της Κύπρου ουδέποτε είχεν ως σκοπόν την χρήσιν βίας εναντίον οιοδήποτε των πολιτών της Κύπρου, ανεξαρτήτως φυλής, προελεύσεως, ή θρησκείας. Δεν είχεν επομένως σκοπόν να χρησιμοποιήση τοιαύτας μεθόδους οποτεδήποτε, ούτε και παρηρμήνευσε τον σκοπόν, ο οποίος πολύ καθαρώς εκτίθεται εις το ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας. Το κύριον μέλημα της Κυβερνήσεως της Δημοκρατίας είναι να διατηρήση τον νόμον και την τάξιν και ως υπεύθυνος Κυβέρνησις αντιλαμβάνεται ότι η ευθύνη αύτη πρέπει να επιτελεσθή με την μεγίστην αυτοσυγκράτησιν και

όπου η βία είναι αναγκαία, να γίνεται χρήσις εις το ελάχιστον δυνατόν. Εκφράζεται βαθεία λύπη διά την απώλειαν ζώνων εξ αιτίας συγκρούσεων. Αι απώλειαι αυτάι δεν είναι ευτυχώς τόσοσ βαρείαι, όπως έχουν αναγγελθή κατά καιρούς εις τον τόπον.

Η θλιβερά αλήθεια είναι ότι η τουρκική ηγεσία εν Κύπρω, εν τη προσπάθεια να παράσχη δικαιολογίαν δι' ένοπλον επέμβασιν της Τουρκίας, προ τη αφίξεως της Δυνάμεως των Ηνωμένων Εθνών και να δημιουργήση τετελεσμένον γεγονός, το οποίον θα εξυπηρετεί τους πολιτικούς σκοπούς της δια

διαμελισμόν ή ομοσπονδοποίησιν, δημιουργεί διαρκώς επεισόδια εις διάφορα μέρη της Κύπρου. Το πλέον καταφανές παράδειγμα προσφάτως, είναι ή δι' όπλων επίθεσις κατά άόπλων και αθών Ελληνων, ως επί το πλείστον γυναικοπαίδων, οι οποίοι ανυπόπτως εψώνιζον εις την αγοράν εν Κτήματι το Σάββατον 7ην Μαρτίου, φονεύοντες ούτω και τραυματίζοντες πολλούς Ελληνας πολίτας και συλλαμβάνοντες πέραν των 200 Ελλήνων πολιτών ως ομήρους, ενώ Ελληνικάι περιουσίαι ευρίσκοντο υπό συνεχές πυρ από τουρκικά οχυρά, μεταξύ των οποίων και μιναρέδες. Άλλο παρόμοιον πρόσφατον επεισόδιον είναι το επισυμβάν εις Μαλλιάν.

Οι Τούρκοι επεδόθησαν εις τοιαύτας πράξεις βίας ενθαρρυνθέντες προφανώς εξ επανειλημμένων απειλών περί ενόπλου επεμβάσεως υπό της τουρκικής Κυβερνήσεως. Τοιαύται επανειλημμέναι απειλαί και ιδιαιτέρως η παραδοθείσα σήμερον Διακοίνωσις, έχουν ως αποτέλεσμα τεραστίαν αποκορύφωσιν της εντάσεως και σοβαράν επιδείνωσιν της καταστάσεως.

Αι πράξεις της Κυβερνήσεως της Κύπρου, η οποία όπως το ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας σαφώς επεβεβαίωσε έχει την ευθύνην αποκαταστάσεως και διατηρήσεως του Νόμου και της τάξεως, απέβλεψαν εις την εκτέλεσιν της πρωταρχικής αυτής ευθύνης προστασίας ζωής και περιουσίας διά της αποκρούσεως τοιούτων αιφνιδίων και απροκλήτων ενόπλων επιθέσεων των Τούρκων εναντίον νομιμοφρόνων και

φιλησύχων πολιτών και της περιουσίας των.

Ουδέποτε υπήρξε, ούτε και είναι ο σκοπός της Κυβερνήσεως να επιτίθεται ή να ενθαρρύνει ή να ανέχεται οιαδήποτε επίθεσιν κατά των Τούρκων της Κύπρου. Αλλά αφ' ετέρου η Κυβέρνησις δεν δύναται να παραμελήσει το καθήκον της, να προστατεύσει την ζωήν και την περιουσίαν του λαού της Κύπρου ως συνόλου κατά οιασδήποτε αχαλινώτου επιθέσεως. Ούτε επιθέσεις, ούτε άλλαι πράξεις είναι αι εν τη Διακοινώσει δι' ισχυριζόμεναι γίνονται, δεν υπάρχουν πολιορκίαι, δεν κρατούνται όμηροι, ουδέν είναι γνωστόν περί της τύχης προσώπων, διά τα οποία υπάρχει ισχυρισμός ότι ελλείπουν, μολονότι έρευναί διά τη ανεύρεσιν των συνεχιζονται εισέτι και ζήτημα καταπαύσεως του πυρός δεν υφίσταται, καθ' όσον δεν ρίπτονται πυροβολισμοί οπουδήποτε της Κύπρου επί του παρόντος.

Εις μέρη όπου αντιηλλάγησαν πυροβολισμοί η εκεχειρία διατηρείται τώρα και η Κυβέρνησις θα καταβάλη πάσαν προσπάθειαν και φροντιδα διά την συνέχισιν της διτηρήσεως της. Εάν οι Τούρκοι παραβούν την εκεχειρίαν η ευθύνη θα βαρύνει αυτούς. Πάσα προσπάθεια καταβάλλεται διά την διασφάλισιν της ελευθερίας εποικοινωνιών.

Ουδέν δικαίωμα αναλήψεως μονομερούς δράσεως, όπως αναφέρεται εν τη Διακοινώσει παρέχεται εις την Τουρκίαν υπό της Συνθήκης Εγγυήσεως της 16ης Αυγούστου 1960 και η απειλή περί τοιαύτης πράξεως δεν είναι μόνον αδικαιολόγητος και αβάσιμος, αλλά γίνεται κατά περιφρόνησιν του ψηφίσματος του Συμβουλίου Ασφαλείας και αποτελεί ενέργειαν ή απειλήν ενεργείας, ήτις ενδέχεται να επιδεινώση την κατάστασιν εις την κυρίαρχον Δημοκρατίαν της Κύπρου και να θέση εις κίνδυνον την διεθνή ειρήνην.

Θα ήτο πολύ περισσότερον εποικοδομητικόν και θα εξυπηρέτει καλύτερον την υπόθεσιν της ειρήνης εν Κύπρω και διεθνώς εάν η Τουρκική Κυβέρνησις, αντί να καταφεύγη εις απειλάς επεμβάσεως απηύθυνεν έκκλησιν προς την Τουρκικήν ηγεσίαν εν Κύπρω και

διεθνώς εάν η τουρκική Κυβέρνησις, αντί να καταφεύγη εις απειλάς επεμβάσεως απηύθυνεν έκκλησιν προς την τουρκικήν ηγεσίαν εν Κύπρω να απέχη περαιτέρω πράξεων βίας, παρεμποδίσεως της ελευθερίας των κινήσεων και της αποκαταστάσεως των συγκοινωνιών ως και της παρεμποδίσεως της επανόδου εις την ομαλότητα. Τοιαύτη έκκλησις ουδέποτε εγένετο υπό της τουρκικής Κυβερνήσεως.